

Συνομιλία με τον π. Ζαχαρία περί Μοναχισμού.

Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Ζάχαρου, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ
Αγγλίας.

Ερώτηση: Γιατί έχει περιληφθεί ο γάμος στα Μυστήρια της Εκκλησίας και όχι ο μοναχισμός;

Απάντηση: Ο Άγιος Σωφρόνιος μου είπε κάποτε: «Φαντάσου, να μη δέχονται τον μοναχισμό ως Μυστήριο της Εκκλησίας και ο γάμος να είναι ένα από τα Μυστήρια!» Και τα δύο θα έπρεπε να θεωρούνται Μυστήρια, διότι αυτή είναι η οδός του Χριστού. Οι εικόνες, για παράδειγμα, δεν είναι Μυστήριο, αλλά είναι ένα πολύ ισχυρό μέσο μεταδόσεως της χάριτος του Θεού σε μας. Ίσως δεν έχουν περιλάβει τον μοναχισμό στα Μυστήρια επειδή οι μοναχοί ήταν ταπεινοί και δεν επέβαλαν τη θέση τους. Όντως ο μοναχισμός είναι η χαρισματική μίμηση της ζωής του Χριστού που διακρίνεται από την ταπείνωση. Ο μοναχισμός μαρτυρεί την ανεστραμμένη προοπτική του Ευαγγελίου και φανερώνει την ετερότητα του προσώπου του Χριστού στη ζωή των μοναχών, και αυτό είναι ακριβώς εκείνο που αναζητούν οι άνθρωποι στις μέρες μας για να στερεωθούν στην πίστη του Ευαγγελίου. Οι μοναχοί αποφεύγουν την επιδίωξη να γίνουν θεσμικό φαινόμενο της Εκκλησίας για να είναι ελεύθεροι από κάθε κενοδοξία και ιδέα για οποιοδήποτε είδος καριέρας μέσα στην Εκκλησία. Θέλουν να διατηρήσουν απόλυτη ελευθερία για να μπορέσουν να φτάσουν την ακρότητα της ταπεινώσεως του Χριστού που μπορεί να φέρει τον άνθρωπο μέχρι το μηδέν της ταπεινώσεως για να μπορεί να

μιλήσει με παρρησία στον Θεό λέγοντάς Του: «Εκολλήθη τω εδάφει η ψυχή μου ζήσόν με κατά τον λόγον σου» (Ψαλμ. 118.25). Δηλαδή, τότε ο άνθρωπος είναι κατάλληλο υλικό στα χέρια του Θεού για αναδημιουργία. Αυτός είναι ο σκοπός του μοναχισμού. Πολλοί άνθρωποι δεν κατάνοούν ότι ο μοναχισμός είναι ένα πραγματικά περιεκτικό χάρισμα του Αγίου Πνεύματος, διότι παρόλο που δεν μπορούμε να φτάσουμε στα μέτρα του Χριστού, η εγγύτερη μίμηση της ζωής Του βρίσκεται στον μοναχισμό μόνο με την βαθειά ταπείνωση που δίνεται «εν Πνεύματι Αγίω».

Πηγή: www.asceticexperience.com.

Η Εκκλησία θέλησε πραγματικά να ευλογήσει τον γάμο πιθανόν για λόγους ποιμαντικούς, διότι ήταν μεγάλος αγώνας να κρατήσουν τίμιο γάμο σε ένα τέτοιο κόσμο που μόλις έβγαινε από την ειδωλολατρία. Ο Απόστολος λέει ότι είναι μεγάλο το μυστήριο αυτό μέσα στην Εκκλησία (βλ. Εφεσ. 5,32). Για να δυναμώσει τους Χριστιανούς, ο Απόστολος κάνει μία προσπάθεια να τους πει ότι ο γάμος είναι ιερός και «η κοίτη αμίαντος» (Εβρ. 13,4), αλλά «μέσα στην Εκκλησία» – τι σημαίνει αυτό; Ότι πρέπει να διατηρηθεί πάνω από όλα δυνατή η ένωση με τον Χριστό μέσα στην Εκκλησία που σώζει τους εγγάμους Χριστιανούς. Ωστόσο, η υπεροχή του μοναχισμού δεν συγκρίνεται. Ο Απόστολος Παύλος λέει: «Θελω δε πάντας ανθρώπους είναι ως και εμαυτόν», δηλαδή θα ήθελε όλοι να είναι μοναχοί. «Αλλά έκαστος ίδιον έχει χάρισμα εκ Θεού» (Α΄ Κορ. 7,7). Δεν μπορούν όλοι να έχουν το χάρισμα του μοναχισμού. Και ο

Κύριος λέει: «Ὅς ἔχει ὠτα ἀκούειν ἀκουέτω» (Μαρκ. 4,9), ἐπειδὴ δὲν μποροῦν ὅλοι νὰ το βαστάξουν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀκολουθεῖ ἀκριβῶς τὴ διδασκαλία αὐτή. Ὁ Χριστὸς λέει ὅτι αὐτὸ εἶναι γιὰ ἐκείνους «οἱ δέδοται» (Ματθ. 19,11), εἶναι ἡ κληρονομιά που δίνει ὁ Θεὸς στὸν ἀνθρώπο, προβλέποντας τὴν ἀνταπόκρισή του στὴν κλήση Του.

Ερώτηση: Δὲν θὰ μπορούσε ὁ Θεὸς νὰ καλέσει τὸν Ἀπόστολος Παῦλο πρὶν διώξει τοὺς Χριστιανούς καὶ πρὶν τὸν θάνατο τοῦ Ἁγίου Στεφάνου; Ἦταν μήπως μία πρόνοια, γιὰ νὰ κρατήσει τὴν ταπεινώσή του ὅταν μετὰ θὰ γινόταν τόσο μεγάλος;

Ἀπάντηση: Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέει: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἐλάχιστος διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Κορ. 15,9), «ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερὶ τῷ ἐκτρώματι ὠφθῆ καμοί» (Α΄ Κορ. 15,8), ἐπειδὴ ποτέ δὲν ξέχασε ὅτι υπῆρξε διώκτης. Ἀν καὶ ἀπὸ ἀποψη ἠθικῆς πρέπει νὰ ἦταν ἀπόλυτα ἀκέραιος, ὡστόσο διέπραξε ἐγκλημα: συμμετείχε στὸν θάνατο τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τοῦ πρωτομάρτυρα (βλ. Πραξ. 7,58). Ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος ἦταν ἀμεμπτος στὴ ζωὴ του. Κάποτε ὁ ἴδιος μου ἐξομολογήθηκε ὅτι ποτέ δὲν εἶχε πέσει ἠθικά, οὔτε κατ' ἐλάχιστον, καὶ ὅμως, ἐπειδὴ ἐλκύστηκε ἀπὸ τὶς ἀνατολικές θρησκείες, θεωροῦσε τὸν εαυτό του παραβάτη καὶ μετανόησε καθ' ὅλη τὴ ζωὴ του σαν παράφρων. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος λέει ὅτι τέτοιου εἴδους πτώσεις, στὴν πίστη ἢ στὴ θεωρία, μποροῦν νὰ ἀποκατασταθοῦν πολὺ πιο γρήγορα ἀπὸ ὅτι οἱ ἠθικῆς πτώσεις. Ἔχουμε ὅμως παραδείγματα στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, στους βίους τῶν Ἁγίων, τὰ ὁποῖα μας δείχνουν ὅτι ἡ ἀληθινὴ μετάνοια ὑπερνικά κάθε εἴδους πτώση καὶ φέρνει τὴ χάρι τοῦ ἁγιασμοῦ. Διαβάζουμε στὴν «Κλίμακα»: «Ποῖός εἶναι πιο μακάριος, ἐκεῖνος που δὲν ἔχει πέσει ποτέ ἢ ἐκεῖνος που ἔχει πέσει καὶ σηκώθηκε πάλι; Μάλλον ὁ δεῦτερος», λέει, «κατ' εἰκόνα Ἐκείνου, ὁ Ὁποῖός πέθανε καὶ πάλι ἀναστήθηκε» (βλ. Λόγος 15, 32).

Ὁ πρῶτος εὐαγγελισμὸς τοῦ Παύλου ἦταν τὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου, ὁ ὁποῖος προσευχόταν γιὰ τοὺς φονιάδες που τὸν λιθοβολοῦσαν. Εἶμαι σίγουρος ὅτι αὐτὸ ἀφήσε μεγάλου σημάδι στὴν καρδιά καὶ τὸν νοῦ του, ὥστε, ὅταν του μίλησε ὁ Κύριος στὴν οδὸ πρὸς Δαμασκὸ, ἦταν εὐκόλο νὰ Τὸν ἀναγνωρίσει καὶ συνδεθεῖ με τὰ λόγια Του. Ὁ Στέφανος ἦταν μία ἐκπληκτικὴ μίμηση τοῦ Χριστοῦ, ἀμέσως μετὰ ἀπὸ τὴν Ἀνάστασή Του: ἦταν ὁ πρῶτος μάρτυρας, ὁ ὁποῖός πέθανε με ἀκριβῶς τὸν ἴδιο τρόπο ὅπως ὁ Κύριος, προσευχόμενος γιὰ ἐκείνους που τὸν θανάτωναν. «Κυριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην» (Πραξ. 7,60),

είπε ο Άγιος Στέφανος, όπως προσευχήθηκε ο Κύριος πάνω στον Σταυρό: «Άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασι τι ποιούσι» (Λουκ. 23,34). Επίσης, πριν τον θάνατό Του, ο Κύριος είπε: «Όψεσθε τον υιόν του ανθρώπου εκ δεξιών καθήμενον της δυνάμεως» (Μαρκ. 14,62), και βλέπουμε ότι στον θάνατό του, ο Άγιος Στέφανος λέει: «Ιδού θεωρώ τους ουρανούς διηνοιγμένους και τον υιόν του ανθρώπου εκ δεξιών εστώτα του Θεού» (Πραξ. 7,56), επιβεβαιώνοντας κατά κάποιο τρόπο τον λόγο του Χριστού. Ο Άγιος Στέφανος επικύρωσε την ομολογία του μέσα από το δικό του μαρτύριο.

Ερώτηση: Γιατί ο σύγχρονος άνθρωπος δυσκολεύεται πολύ να ασκήσει την υπακοή και τι επιτυγχάνεται με αυτήν;

Απάντηση: Όταν θέλει κάποιος να διαλέξει ένα μοναστήρι, πρέπει να έχει μάτια να δει που έγκειται η δύναμη της ζωής της ακαταλύτου και όχι το εξωτερικό περίβλημα. Μερικές φορές η ζωή μπορεί να φαίνεται τέλεια στην επιφάνεια, αλλά εσωτερικά να υπάρχουν τόσες παρεκκλίσεις και τόση αδιανόητη διαφθορά. Για παράδειγμα, μολονότι η Μονή Στουδίου, όπου ζούσαν ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος και ο Γέροντάς του, ο Συμεών ο Ευλαβής, ήταν ανοιχτή στον κόσμο στο κέντρο της Κωνσταντινουπόλεως, υπήρχε εκεί μεγάλη υπεροχή ζωής. Το κριτήριο δεν είναι η εξωτερική εμφάνιση. Η απλότητα είναι σημαντική στη μοναχική ζωή, και προπανός η ασκητική εκπλήρωση της υπακοής, μέσω της οποίας γνωρίζεται η ταπείνωση του Χριστού και ελκύεται η χάρη του Αγίου Πνεύματος. Αυτό όμως απαιτεί και λεπτότερη συνείδηση, οφείλουμε να είμαστε πιο αυστηροί με τους εαυτούς μας και πάντα έτοιμοι, αν λίγο παρεκκλίνουμε από την οδό, να επαναφέρουμε τον εαυτό μας σε τροχιά. Έτσι φυλάγουμε το πνεύμα και είναι τόσο όμορφο διότι βιώνουμε την πληρότητα της ανθρωπότητας.

Για τον Γέροντα Σωφρόνιο, η κατεξοχήν δραστηριότητα της Μονής ήταν να κάνει γνωστή τη διδασκαλία του Αγίου Σιλουανού. Προς το τέλος είπε μία φορά: «ακόμη και τη δική μου», αλλά πάντα έλεγε: «τη διδασκαλία του Αγίου Σιλουανού». Στο μοναχισμό πάντα «ρίχνουμε την ευθύνη» στους Πατέρες μας και έτσι περιφρουρούμε την ταπείνωσή μας, είναι ο μόνος τρόπος. Γι' αυτό η αυτονομία και η ανεξαρτησία είναι καταστροφικές γιατί τότε δεν έχουμε καμία δυνατότητα να κρατήσουμε ταπείνωση. Όπως λένε οι Γραφές, ο Θεός μας είναι «ο Θεός των Πατέρων ημών» (βλ. Δευτ. 26,7, Πραξ. 3,13). Όσοι είναι πολύ δυνατοί στο ίδιο θέλημα, είναι πολύ ευάλωτοι στο πάθος της σαρκός. Δεν είναι ο βολονταρισμός (= βουλησιαρχία, να θέλουμε να γίνεται το δικό μας θέλημα)

που θα μας σώσει από το πάθος της σαρκός, αλλά η ταπείνωση. Αν είμαστε ταπεινοί, αν εξομολογούμαστε ειλικρινά και ταπεινά, θα είμαστε δυνατοί. Δεν θα υποφέρουμε ποτέ καμία ζημιά διότι η χάρη του Θεού θα μας βοηθά. Αλλά αν νομίζουμε ότι μπορούμε να το κάνουμε μόνοι μας, θα συντριβούμε πολύ γρήγορα. Επίσης, όσοι καταφέρνουν να είναι υπάκουοι έχουν πολύ πλούσια πνευματική ζωή, ενώ εκείνοι που έχουν την τάση να είναι ανεξάρτητοι παραμένουν εγκλωβισμένοι στον μικρό τους κύκλο.

Δεν μπορούμε να κάνουμε πρόοδο χωρίς τη σχέση αυτή με τον Γέροντά μας. Διαβάζουμε τα πράγματα αυτά στους Πατέρες της ερήμου, τα ακούμε, αλλά δεν τα εμπεδώνουμε. Ωστόσο, αν βιώσουμε μία φορά τη δύναμη του μυστηρίου που κρύβεται πίσω από τα λόγια αυτά, τότε γνωρίζουμε, τότε μπορούμε να μιλήσουμε όπως ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, ο Άγιος Βαρσανούφιος ο Μέγας ή ο Άγιος Σωφρόνιος. Ο Γέροντας Σωφρόνιος ήταν ένας μοναχός πλήρης ζήλου, έκαιγε το πνεύμα του, αλλά η ζωή του πολλαπλασιάστηκε και επιβεβαιώθηκε από τη στιγμή που γνώρισε τον Άγιο Σιλουανό. Έτσι πηγαινέει η ζωή αυτή. Δεν μπορείς απλά «να το ρουφήσεις από τον αγκώνα σου» (ρωσικό λόγιον), όπως μου είπε ο Γέροντας Σωφρόνιος μία φορά. Πρέπει να κάνουμε φίλους «εκ του μαμωνά της αδικίας» (Λουκ. 16, 9), με εκείνους τους πολίτες της ανώτερης Σιών, ώστε να μας δεχθούν εκείνοι την ημέρα της εκδημίας μας. Γι' αυτό λέει η Γραφή: «Μακάριος ος έχει εν Σιών σπέρμα και οικείους εν Ιερουσαλήμ» (Ησ. 31,9).

Ερώτηση: Όταν ο Άγιος Σιλουανός λέει: «Κράτα τον νου σου στον άδη και στην καρδιά σου», σημαίνει ότι η καρδιά μας είναι ο άδης;

Απάντηση: Όχι. Όταν καταδικάζεις τον εαυτό σου στον άδη, για να «πιάσει», για να γίνει με δύναμη και να φέρει καρπούς, δηλαδή την άφεση αμαρτιών και τη συντριβή, πρέπει να φέρεις τον νου στην καρδιά και να πεις την προσευχή σου από εκεί – τότε έχει ισχύ. Αν απλά μουρμουρίζεις, μπορεί να λάβεις κάτι, αλλά δέρεις μόνο τον αέρα.

Ερώτηση: Ωστε καταδικάζοντας τον εαυτό σου στον άδη, μπαίνεις στην καρδιά;

Απάντηση: Πρέπει να καταδικάσεις τον εαυτό σου από την καρδιά, έχοντας την προσοχή σου στην καρδιά, ακόμη και στη θέση της φυσικής καρδιάς – αφού δεν έχουμε όλοι ένωση νου και καρδιάς. Αλλά

ακόμα και αν φέρνεις τον νου σου στο μέρος που είναι η καρδιά και μέμφεσαι τον εαυτό σου με συγκέντρωση από εκεί, η προσευχή πιάνει, έχει δύναμη. Έτσι, η αυτομεμψία και η ακραία μορφή της, η αυτοκαταδίκη στον άδη, είναι ισχυρή όταν γίνεται από την καρδιά. Γι' αυτό λέει ο Άγιος Σιλουανός, «Κράτα τον νου σου στον άδη και στην καρδιά», δηλαδή, «Καταδίκασε τον εαυτό σου ως άξιο του άδη, αλλά από την καρδιά σου».

Επίσης, στην Καινή Διαθήκη διαβάζουμε ότι η επίκληση του Ονόματος του Κυρίου Ιησού Χριστού είναι πολύ ισχυρή, αλλά «εκ καθαρής καρδιάς» (Β' Τιμ. 2,22). Ακόμα και ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος στην γνωστή 30η Κατήχησή του συνιστά στον μοναχό να πάει στο κελλί του, να γονατίσει, να δέσει τα χέρια του πίσω, να χαμηλώσει το κεφάλι του και να φέρει τον νου του ακόμα χαμηλότερα, πιο βαθιά στην καρδιά και να αρχίσει να προσεύχεται από εκεί. Δίνει την αρχή της προσευχής και δεν την τελειώνει, αλλά προσθέτει, «και μετά συνεχίσετε με ο,τι θα σας δώσει ο Κύριος εκείνη τη στιγμή». Πράγματι, η αληθινή μετάνοια είναι μία προφητική πράξη. Αν ανοίξουμε το στόμα μας με την επιθυμία να μετανοήσουμε, προσελκύουμε το Πνεύμα του Θεού (Ψαλμ. 118,131), το Οποίο βάζει στο στόμα μας λόγο μετάνοιας που μας δικαιώνει. Γι' αυτό ο Κύριος λέει: «Όταν επιβαλούσιν εφ ημάς τας χείρας αυτών και διώξουσι ... θέσθε ουν εις τας καρδίας ημών μη προμελετάν απολογηθήναι· εγώ γαρ δώσω υμίν στόμα και σοφίαν η ου δυνήσονται αντειπείν». (πρβλ. Λουκ. 21,12-15).

Πηγή : www.pemptousia.gr/